

ДЕКЛАРУВАННЯ ВІДХОДІВ ДЕРЕВООБРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Сторожук В.М., канд. техн. наук, доц.¹;

Кшивецький Б.Я., д-р. техн. наук, проф.¹;

Ференц О.Б., канд. техн. наук, доц.¹;

Яцюк Р.А., канд. техн. наук, доц.²;

Максимів М.І., аспірант¹

¹ Національний лісотехнічний університет України

² Національний університет «Львівська політехніка»

Виробнича діяльність деревообробних підприємств супроводжується утворенням промислових відходів, які мають свою специфіку, що відображається в документальному супроводі управління відходами. Усталеною практикою у поводженні з відходами, в тому числі на підприємствах деревообробної галузі, є щорічне подання і реєстрація декларації про відходи (далі – Декларація). Прийняття рішення про доцільність подання Декларації, її форма, методика заповнення і процедура реєстрації регламентується відповідними нормативними актами, які періодично зазнають змін, що зумовлює необхідність регулярного моніторингу законодавства.

В руслі євроінтеграційних прагнень та приведення законодавства України у відповідність з європейським 09.07.2023 вступив в дію рамковий Закон України «Про управління відходами» (далі – Закон) [1], з урахуванням вимог якого Кабінет Міністрів України постановою №876 від 19.08.2023 [2] (набуває чинності з 01.01.2024) схвалив зміни до Порядку подання декларації про відходи та саму форму Декларації. На відміну від попередньої редакції Порядку, затвердженого постановою Кабінет Міністрів України (ПКМУ) №556 [3], згідно якої подання декларації було прив'язане до показника загального утворення відходів у межах від 50 до 1000 одиниць, у 2024 році подавати Декларацію зобов'язані всі утворювачі небезпечних відходів та ті суб'єкти господарювання, кому їх передано для обробки, а також всі власники інших відходів із загальним щорічним обсягом понад 50 тонн, тобто, під дію ПКМУ №876 потрапляє переважна більшість компаній у країні.

Подання Декларації, як і раніше, передбачено в цифровому форматі через Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема», на основі якої впроваджується електронна система управління відходами у вигляді електронної бази даних (для забезпечення належного обліку, звітності, узагальнення й аналізу інформації у сфері управління відходами). Передбачено, що Декларації генеруватимуться щороку програмою автоматично на підставі щоквартальної звітності, поданої суб'єктами господарювання; крім того, здійснення аналізу даних передбачено також в автоматичному режимі.

Суттєво ускладнилась форма самої Декларації, на відміну від чинної до 31.12.2023, що уже добре відома користувачам ЕкоСистеми і щодо особливостей якої, методики та прикладів заповнення є достатньо багато інформації, як в мережі Інтернет, так і в навчально-методичних публікаціях [4].

В оновленій Декларації передбачено чотири розділи: I. Утворення відходів або набуття права власності на відходи; II. Збір побутових відходів (заповнюється суб'єктами господарювання, які мають дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів та/або ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами); III. Здійснення операцій з оброблення відходів, зокрема небезпечних (заповнюється заявниками, які мають дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів та/або ліцензію на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами); IV. Передача відходів.

Під час заповнення оновленої Декларації код і назва відходів повинні визначатися Національним переліком відходів, який наразі ще не затверджено, проте Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України розробило проєкт ПКМУ «Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів» [5].

Згідно п.2 ч.1 ст.16 Закону [1] утворювачі відходів (крім утворювачів відходів домогосподарств), зобов'язані класифікувати свої відходи відповідно до Національного переліку відходів та Порядку класифікації відходів, що для суб'єктів господарювання на початках може спричинити певні труднощі, оскільки класифікація і кодування відходів відбуватиметься за новим принципом. Якщо раніше в Україні існувало 5 класів відходів за рівнем безпеки, то, згідно Закону, вводиться поділ відходів на 2 класи – небезпечні відходи та відходи, що не є небезпечними.

Проєктом постанови [5] утворювачам відходів та суб'єктам господарювання надається право самостійно визначати чи є відходи безпечними або небезпечними відповідно до їх властивостей та перевищення лімітів концентрації небезпечних речовин в них, проте такі ліміти наразі не встановлено. Крім того, відсутні роз'яснення, які лабораторії мають право проводити лабораторні дослідження відходів відповідно до Національного переліку відходів (дослідження передбачені у разі, якщо для оцінки небезпечних властивостей відходів наявної документальної інформації недостатньо для висновку щодо їх класифікації).

Новою є структура коду відходів, що складається з шести цифр, розділених на три розряди (по дві цифри), які визначають групу, підгрупу та вид відходів. Застосовано інший принцип поділу переліку відходів на групи (визначено 20 груп відходів).

Вводиться поняття «дзеркальні коди», коли одні і ті ж відходи у класифікаторі віднесено як до небезпечних з позначкою «*», так і до тих, що не є небезпечними без позначки «*». Те саме стосується і дублювання однакових видів відходів в різних групах та підгрупах як окремих видів відходів, що дещо ускладнює процедуру класифікації. Усуненню

труднощів сприятиме розроблення і впровадження методичних рекомендацій щодо використання зазначених Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів.

Загалом, метою внесення змін до ПКМУ №556 щодо порядку подання декларації про відходи, оновлення і деталізації форми Декларації є їх приведення у відповідність із положеннями Закону [1], крім того, це дозволить відслідковувати життєвий цикл кожної тонни відходів (ким вона утворена, куди передана та що з нею відбувається далі), що загалом сприятиме підвищенню екологічної безпеки та створенню безпечних умов для життя і здоров'я населення, позитивно впливатиме на стан навколишнього природного середовища.

З урахуванням динамічних змін законодавства з охорони довкілля загалом і поводження з відходами зокрема у штаті підприємства доцільно передбачити посаду спеціаліста з охорони навколишнього середовища (або призначити відповідальну особу з інженерно-технічних працівників), що сприятиме організації ефективної природоохоронної роботи суб'єкта господарювання та забезпечення посиленого внеску у забезпечення сталого розвитку як окремого підприємства, так і деревообробної галузі загалом.

Література

1. Закон України «Про управління відходами» №2320-IX від 20.06.2022: сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2023 №876 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022р. №556»: сайт URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-postanovy-kabinetu-ministriv-a876>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 р. №556 «Деякі питання подання декларації про відходи»: сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2022-%D0%BF#Text>.
4. Сторожук В. М. Технології захисту навколишнього середовища. Поводження з відходами: Підручн. / В.М. Сторожук, О.В. Мельников, Б.Я. Кшивецький, Г.В. Сомар, І.А. Соколовський, О.М. Маєвська; М-во освіти і науки України. Нац. лісотехн. ун-т України. – К.: Видавничий дім "Професіонал", 2023. – 354 с.
5. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів»: сайт URL: <https://mepr.gov.ua/proyekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-poryadku-klasyfikatsiyi-vidhodiv-ta-natsionalnogo-pereliku-vidhodiv/>.